

Cultura | Actualitzat el 22/02/2018 a les 11:20

Inge Schilperoord: «Tots lluitem contra addiccions i temptacions emocionals o sexuals»

L'autora holandesa presenta "No tornarà a passar", una novel·la on s'endinsa en la ment d'un pedòfil que lluita amb els seus dimonis

Inge Schilperoord | Adrià Costa

Es pot controlar l'incontrolable? Aquesta és la gran pregunta que l'holandesa Inge Schilperoord (<http://www.uitgeverijpodium.nl/Auteurs/author/241/Inge-Schilperoord>) volia que es fes el lector de *No tornarà a passar* (Catedral <http://grupenciclopedia.cat/casa-catedral/>), una òpera prima multipremiada que ha situat l'autora al focus de la narrativa internacional. Basada en la seva experiència com a psicòloga forense, Schilperoord (La Haia, 1973) fa un retrat precís d'allò que es cou en la ment d'un pedòfil, tot plantejant temes universals com la por, la culpa o la impotència.

- Com a lector, impressiona molt ser testimonis directes del cervell d'una persona com en Jonathan, el protagonista. Com s'ho ha fet per sonar tan versemblant?

- Es fa difícil d'explicar. És un procés complex, com el personatge, que combina elements de diversos llocs. El primer estímul és real: soc psicòloga forense i vaig conèixer un pacient que em va cridar molt l'atenció, ara fa uns deu anys. Jo ja havia estat treballant amb criminals sexuals prèviament, però mai amb un home com ell. Era un home que patia, però semblava voler canviar i feia molts esforços per convertir-se en una persona diferent: havia passat per teràpia, havia après tots els trucs i tots els termes de la criminologia, i intentava traduir tot això en un intent de

reprogramar-se.

- Què va fallar?

- El tema és que feia tants esforços, i tan compulsius, que la cosa anava empitjorant de manera irremeiable. Estava tan tancat en si mateix, era tan presoner dins la seva pròpia pell, que el seu cos i la seva ment es comportaven com una presó. I això em va fascinar.

- Un cas real com a punt de partida per construir la trama de **No tornarà a passar**. Hi ha més connexions amb la realitat, o el cas i la ficció només comparteixen aquest primer estímul?

- Ell va ser part de la meua font d'inspiració, potser la més decisiva per estirar el fil. Però al final, treballant en aquesta novel·la amb els anys, el pacient va esdevenir, només, un personatge de ficció. El que hi ha al llibre és una combinació entre la dèria d'analitzar la seva ment i d'anar elaborant jo mateixa un relat que fos literari, mentre intentava descobrir-lo.

- Diu que fa deu anys, del cas.

- He estat treballant molts anys en aquest llibre. Quan vaig conèixer el pacient, jo era en un taller d'escriptura creativa, i ja vaig utilitzar la seva ment per fer una narració breu. Més endavant, sempre tornava d'alguna manera a aquesta història, era un tema que m'intrigava. Però ell va anar evolucionant lentament fins esdevenir una persona totalment diferent. Haig de confessar, però, que mentre l'escrivia em sentia molt insegura, no sabia si interessaria a alguna editorial. I ara, mira, soc de promoció a Barcelona. *[riu]*

Inge Schilperoord Foto: Adrià Costa

- La novel·la comença i acaba amb un gest: el polze de la mà dreta fregant la falange del polze esquerre, un gest que ens apropa de seguida a l'essència del personatge. Era la intenció, fer un relat circular?

- Sí, era un desig molt conscient. Quan comença la novel·la, ell ha estat alliberat d'un captiveri, però alhora, encara és captiu de si mateix. Durant les setmanes en què s'ambienta la història, cada vegada esdevé més i més captiu. Al final, podem dir que torna al seu punt de partida. La història és un cercle que podria repetir-se constantment, de manera infinita.

- El llibre també comença i acaba amb el retorn a casa, però en circumstàncies molt diferents. Sabia des del principi com acabaria la història d'en Jonathan i l'Elke?

- No, vaig necessitar de molt i molt de temps per pensar en aquest final. El que sí que tenia clar era com no havia d'acabar. No volia un final senzill, simple, amb un col·lapse. No. Jo volia que el final reflectís la complexitat del personatge i la dificultat de la seva relació amb la noia, així com els seus sentiments contradictoris: desig, agressió, culpa, afecte. I volia que en Jonathan se sentís culpable, al mateix temps que deixava un espai obert. De fet, el final em va tenir bloquejada durant un temps, perquè no sabia com lligar-ho tot. Vaig recórrer al consell d'un amic escriptor, que em va aconsellar que fes primer el final i que, després, tot acabaria fluint sol. I va funcionar!

- La novel·la és un sacseig, plena de crueta, que compta amb la presència inquietant i irrespirable de la xafogor. Percebem una angoixa ambiental, barrejada amb la lluita mental del propi Jonathan.

- La cosa esdevé molt intensa quan intento empatitzar amb un personatge com ell, amb una persona que vol ser diferent del que és i que comença a odiar el que porta a dins. Vaig pensar

que l'única manera d'expressar aquesta batalla tan intensa amb un mateix, amb la solitud, amb el desig de la nena, amb la voluntat de ser diferent, era a través d'unes impressions físiques molt fortes.

- En Jon és un personatge, en aquest sentit, molt universal. Lluita contra la pedofília, però també contra allò que no es pot evitar. Podria ser una addicció i molts altres impulsos.

- Per a mi és una història absolutament universal. No és només sobre la pedofília, és una història molt més ampla i profunda. *No tornarà a passar* és un exemple extrem de la lluita humana, que tots i totes portem a dins, amb més o menys intensitat. Tots lluitem per ser allò que volem ser. Tots lluitem contra addiccions, temptacions emocionals o sexuals, o moltes altres coses. I això és el més interessant de la ment de les persones, que sempre conviu amb totes aquestes forces conflictives: vols una cosa, però no hauries, intentes reprimir-ho. I si no ho aconsegueixes, com gestionas aquest desig?

Inge Schilperoord. Foto: Adrià Costa

- La novel·la és una història plena de símbols i "esquers". Per exemple, en Jon va a unes basses que li serveixen per deixar la ment en blanc, on juga, precisament, amb un esquer amb peixos. O l'Elke, una nena que també està sola, amb una situació familiar complexa, com ell.

- És molt interessant que anomenis a aquests elements simbòlics "esquers", perquè no hi havia pensat de manera tan específica. El que tenia clar és que no volia que ella fos una víctima passiva. Volia que també fossin amics, però d'una manera estranya. Ella no sap què té en Jonathan al cap, més enllà de la seva amistat amb ella. Perquè, esclar, viuen en mons molt diferents: per començar, ell és un adult, i ella, una nena. Però també tenen coses en comú, com que els dos estan sols i senten amor pels animals.

- Ella, però, és més forta i també més intel·ligent.

- L'Elke sí que "juga" amb ell, en certa manera, vol acostar-se-li i sent que ell se li allunya. Vol i dol. Al començament, però, és ella qui fa més aproximacions cap a ell, sempre, evidentment, en el sentit de buscar un amic.

- Des de la seva experiència, creu que els pedòfils es poden reinserir a la societat?

- Jo crec que sí. Però no tots, evidentment. Depèn de l'individu i d'altres factors. Però la història ens ha demostrat que és possible, que hi ha persones que tornen del delictes i no el tornen a cometre. El problema és que, com a societat, sempre correm un cert grau de risc. Això forma part de la meva feina. Nosaltres intentem predir qui tornarà a caure en aquests comportaments, però no és una ciència exacta. De fet, aquesta -la qüestió de la predicció- és la part més difícil.

- "El psicòleg sempre parlava sobre la responsabilitat", afirma en Jon en un moment de la novel·la. És la clau?

- Si la persona pot responsabilitzar-se, sí. Però no sé si tothom és capaç de fer-ho, ni de traduir això en mantenir les regnes del control d'un mateix. Moltes vegades, aquesta és una frase buida que fem en el tractament psicològic. I hi ha moltes persones que passen pel tractament i adopten totes aquestes frases fetes, però jo em pregunto si les entenen realment. La qüestió és: què significa responsabilitat per mi? I això és el mateix que significa per a tu?

Inge Schilperoord. Foto: Adrià Costa